

Łukasz Gorczyca
Koło Naukowe
Studentów Historii Sztuki UW
Warszawa

GLÓWNE NURTY ARCHITEKTURY SAKRALNEJ NA WILEŃSZCZYŹNIE W DWUDZIESTOLECIU MIĘDZYWOJENNYM

Wileńskie środowisko artystyczne okresu dwudziestolecia międzywojennego doczekało się ze strony historyków zarówno ogólnej klasyfikacji (Wilno jako ośrodek tendencji klasycyzujących), jak i — ostatnio — bardziej wnikliwych studiów¹. Uwaga badaczy koncentrowała się głównie na odtworzeniu atmosfery życia artystycznego, na zagadnieniach malarstwa, a szczególnie grafiki. Na marginesie pozostawała dotąd problematyka architektoniczna, której poświęcono jeden, dość szkicowy artykuł². Wskazał on jednak, że również na gruncie twórczości architektonicznej można mówić o „środowisku wileńskim”. Nie bez znaczenia pozostaje fakt istnienia w Wilnie w latach 1921—29 wyższej uczelni architektonicznej — funkcję tę pełnił Dział Architektury na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu im. Stefana Batorego.

Rysem charakterystycznym Wileńszczyzny w dwudziestoleciu międzywojennym był bez wątpienia jej prowincjonalizm, który na polu artystycznym przybrał zresztą walor cechy pozytywnej. Architekci bowiem, a przynajmniej część z nich, przyjęli sytuację tę jako wyzwanie — okazję do zadeklarowania swoich poglądów na kwestię współczesnej polskiej architektury. Najbardziej znacząca w tym względzie była postać Juliusza Kłosa, jednego z inicjatorów akcji „Wieś i miasteczko” oraz towarzyszącej jej publikacji (1916). Poglądy Kłosa oraz jego pełen uwielbienia stosunek do materii zabytkowej, a szczególnie architektury polskiej, dojrzały w pełni na gruncie wileńskim, po przyjęciu przezeń profesury na Uniwersytecie im. Stefana Batorego w 1920 r.

Powojenne Wilno było miastem nie tylko prowincjonalnym, ale też bardzo zaniedbanym. Odradzanie się ruchu artystycznego i myśli architektonicznej odbywało się tu w szczególnej atmosferze kulturowej i narodowej